

**POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/497-031, Tel/ fax 028/497-044
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT :<http://psss.rs>**

B I L T E N

BROJ III

MART 2011.

**Autori: Dipl.ing.Zoran Milosavljević
Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić
Dipl.ing.Kosovka Jakšić**

Sadržaj :

RATARSTVO-POVRTARSTVO

-Setva lucerke

VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO

-Aktuelni radovi u voćnjaku

STOČARSTVO

-Izbor objekata i sistemi držanja tovne junadi

- Cene sa pijace

SETVA LUCERKE

Lucerka je višegodišnja leguminozna biljna vrsta i to je jedan više razlog zbog čega treba sejati sortno i deklarirano seme. Seme za setvu mora biti kvalitetno visoke čistoće i klijavosti .

Nikako ne treba sejati neočišćeno seme i seme zaraženo viličnom kosicom.

Na našem terenu prolećna setva je najzastupljenija. Setvu treba obaviti od prvog aprila do polovine aprila. Ovako kratak optimalni rok setve je zato što ranija setva može biti bezuspešna usled pojave kasnih mrazova, a pri kasnijoj setvi ranija pojava sušnog perioda može dovesti nicanje i razvoj biljaka.

Lucerka se može sejati mašinski (sejalicom) ili omaške (ručno) što u ovom delu Srbije je češći slučaj zbog veličina parcela. Ipak setva sejalicom je bolja iz više razloga prvenstveno bolji raspored zrna i ušteda u semenu koje ima visoku cenu. Lucerka se može sejati sejalicom za sitnozrne useva ili sejalicom za žitarice. Setva može biti uskoredna za proizvodnju krme i gde je razmak 12,5 santimetara širokoredna koja je namenjena za semensku proizvodnju s razmakom između redova od 40-60 santimetara.

Količina semena za setvu zavisi od načina setve, pripreme zemljišta, tipa zemljišta, namene lucerke i osobine sorte. Kod nas se često koriste velike količine semena oko 25-30 kilograma po hektaru a smatra se da je optimalna količina semena za setvu 15 kilograma po hektaru. Ta količina semena je dovoljna da se uz odgovarajuće uslove, postigne visoka proizvodnja kvalitetne stočne hrane. Smanjenju količine semena za setvu po jedinici površine doprinelo je usavršavanje mašina za pripremu zemljišta za setvu. Ako je predkultura pre setve bila odgovarajuća i zemljište obradi dobro od osnovne obrade do predsetvene pripreme tako da je zemljište dobro usitnjeno uspešno se obavi setva i sa 10 kilograma semena po hektaru.

Uzavisnosti od tipa zemljišta i njegove pripremljenosti dubina setve se kreće od pola do tri santimetara. Na srednje teškim zemljištima lucerku treba sejati na dubinu jedan do dva santimetara, a na teškim 0,5 do jedan, dok na lakim zemljištima na dva do tri santimetara dubine. Seme lucerke je sitno, klica nežna i osetljiva i ako je setva plitka zemljište oko klice može se isušiti pre nego biljka nikne. U slučaju duboke setve nicanje je otežano. U ovoj sezoni vremenski uslovi bili su odgovarajući da se zemljište idealno pripremi za setvu lucerke.

AKTUELNI RADOVI U VOĆNJAKU

Tokom narednog perioda u voćnjacima ima puno posla.

Zbog vremenskih prilika, niskih temperatura, dosta padavina tokom prethodnog perioda, započete radove treba završiti na vreme. To prvenstveno važi za zimsku rezidbu, koju treba završiti što pre je to moguće. Trenutno je vreme odgovarajuće za rad.

Zadatak rezidbe je upravljanje razvićem vegetativnih i reproduktivnih organa voćaka. Važno je održavati ravnotežu između rasta i rodosti. Zimska rezidba ima presudan značaj na uspevanje voćaka, tj, na pravilan odnos između razvitka i plodonošenja. Rezidba, kao i njen intenzitet zavisi i od voćne vrste i od starosti voćke.

Takođe ako nije odrađeno hemijsko čišćenje zasada na jesen, obavezno to odmah odraditi sada pre kretanja vegetacije.

Nakon rezidbe voćke se prihranjuju mineralnim đubrivom. Njega je potrebno plićom obradom ili okopavanjem uneti u zemljište. Upotrebiti 2kg KAN-a po aru.

Aktuelno je i vreme za sadnju i podsađivanje voćaka. Treba je obaviti u što kraćem vremenskom roku, pre kretanja vegetacije. Unapred treba da su obavljene sve pripreme, a radna snaga obezbeđena. Podizanje voćnjaka je veoma skupa investicija, zato se ne smeju praviti greške jer ih je kasnije teško ispraviti.

Tehnika sadnje je značajna za kasniji rast i razvoj voćaka. Obratiti pažnju na dubinu sadnje, pripremu i raspored korenovog sistema u jamiću, količinu unetog đubriva i na potrebu zalivanja nakon sadnje. Obaviti i popunjavanje praznih mesta u zasadima.

Sadnice treba da budu razvijene, zdrave i sa dobrim korenom. Identitet sorti mora biti tačan. Upotrebiti samo potpuno zdrave sadnice, očuvane od mraza i mehaničkih povreda. Ako je kod sadnica već nastalo kretanje vegetacije, a leto bude sušno uspeh prolećne sadnje je rizičan.

Prilikom sadnje pripremljene jame treba da budu prečnika najmanje 80cm, a dubine 60cm. Dubina sadnje određuje se na osnovu korenovog vrata, koji mora biti u visini površine zemlje. Pri sadnji treba u svaki jamić dodati određenu količinu organskih i mineralnih đubriva. Obično se po jednom jamiću unosi 10kg dobro zgorelog stajnjaka i 100-200gr mineralnog đubriva. Navedene količine organskih i mineralnih đubriva treba dobro izmešati sa rastresitim, površinskim slojem zemljišta a onda popuniti dve trećine jamića. Ostatak jamića popunjava se sa sitnom zemljom, na koju se postavlja već pripremljen koren sadnice. Potom se koren pokriva ostatkom čistog zemljišta i lagano nagazi radi boljeg kontakta korena sadnice sa zemljom. Ovako se utiče na porast mladih voćaka, iako je već uneto hranivo tokom pripreme zemljišta za podizanje voćnjaka.

Nakon sadnje, svaku sadnicu, uz osvrt na vremenske prilike i vlagu u zemljištu treba zaliti vodom. Zbog stabilnosti i ukorenjavanja tokom prve godine je potrebno uz svaku sadnicu pobosti kolac.

U blizini voćaka treba iskrčiti šiblje i divlje forme voća, jer postoji mogućnost da je ono zaraženo.

Prolećna sadnja može biti uspešna samo ako se odradi na vreme. U suprotnom, ako se sa sadnjom zakasni manji je i procenat prijema, a i one primljene često se slabije razvijaju, kretanje vegetacije je kasnije, završetak vegetacije kasni, pa su one izložene i izmrzavanju.

Voćke su u nekim godinama izložene opasnostima od poznih prolećnih mrazeva. Javljaju se kad većina naših voćaka lista, cveta ili zameće plodove. Štete mogu biti delimične do potpune. Pri temperaturama od -1 do +2 °C, ugroženi su zametnuti plodovi, do -2 °C otvoreni cvetovi, a temperature od -5 do -8 °C dovode do izmrzavanja neotvorenih cvetova.

Mere preventivne zaštite najčešće su zadimljavanje, a na većim površinama orošavanje.

Zadimljavanje je jeftin i praktičan način. Blagovremenom primenom može se povećati temperatura do 1,5 °C. Postiže se paljenjem unapred spremljenih, teško sagorljivih materija. Napraviti gomile u voćnjaku, raspoređene što gušće u pravcu vetra. Po potrebi ih paliti.

Orošavanje veštačkom kišom treba početi kada temperatura vazduha padne na 0°C. Neprekidnim prskanjem običnom vodom, u vidu rasprskavanja i stvaranja izmaglice postiže se zaštita i pri jačim mrazovima. Koriste se rasprskivači koji prskaju cvetove ili zametnute plodove voćaka vodom u vidu izmaglice. Od vode koja kvasi organe voćaka stvara se zaštitna skramica-led, a oslobađa se toplota koja ih štiti od mraza. Kvašenje ne prekida dok traje mraz.

U narednom periodu u voćnjacima je važno i pravilno održavanje zemljišta. Potrebno je obezbediti održavanje plodnosti i vlažnosti zemljišta. Bitno je izbeći zbijenost zemljišta i razvoj korova. Pošto postoje razni načini održavanja zemljišta, prvo treba sagledati osnovne karakteristike zasada kao i vremenske prilike, pa se tek onda odlučiti na način koji datom voćnjaku najviše odgovara .

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo

IZBOR OBJEKATA I SISTEMI DRŽANJA TOVNE JUNADI

Postoje dva osnovna načina držanja goveda: vezano i slobodno ili grupno. Pri vezanom načinu držanja prostor po grlu je veoma mali i ograničen, a zahteva mnogo ljudskog rada, tako da je to sistem koji polako nestaje.

Isključivo se preporučuje slobodni način držanja, zato što on pruža udobnost i radniku i grlima, povećava produktivnost i dobrobit. Pri ovom načinu držanja obično se životinje sličnog uzrasta drže u grupama od po četiri-pet, pa i do dvadeset grla na većim farmama. Sve životinje u grupi imaju zajednički deo za ležanje.

Slobodni sistem držanja junadi može biti sa **jednom površinom** u kome nema podele prostora u delove za različite namene (ležanje, ishrana, kretanje, vršenje nužde).

Sistem držanja sa **dva odeljenja** sastoji se iz dva dela: jedan za ležanje i drugi koji služi za kretanje i ishranu. Deo za ležanje može biti sa punim ili rešetkastim podom, sa prostirkom ili bez prostirke, a eventualno i sa kosim podom kod koga životinje svojim kretanjem pomažu pokretanje balege i osoke ka kanalu za izđubavanje.

Tradicionalno, junad se tovi u objektima gde su delovi za ležanje pokriveni prostirkom, a ostali pod je od punog ili rešetkastog betona. Vezivanje junadi u tovu se ne preporučuje, mada se još uvek koristi. U objektima sa prostirkom boks i čitav prostor za boravak junadi pokriven je prostirkom. To su takozvana dvorišta sa prostirkom, samo pod krovom. Objekti potpuno pokriveni prostirkom ne pripremaju papke životinja za hodanje po čvrstim površinama, na primer betonu. Papci se ponekad deformišu i prerastu, što može dovesti i do šepavosti.

Osnovne karakteristike ovakvih objekata jesu da su relativno jednostavni i jeftini u izgradnji, ali postoje veliki zahtevi za prostirkom (oko četiri do šest kilograma prostirke po životinji dnevno) i potrebno je uložiti dosta ljudskog rada. Takođe je potrebno izdubavanje bar dva puta godišnje. Prostirka se nagomilava, tako da se nekad nivo prostirke podigne iznad nivoa poda, pa o tome treba voditi računa prilikom postavljanja kapija, jasala i barijera na njima.

U objektima sa prostirkom i betonskim ili rešetkastim podom u delu za ishranu grla dolaze na betonski ili rešetkasti pod kada se hrane. Ako je pod od punog betona, izdubrava se guračem (skreperom). Tamo gde se za izdubavanje koristi traktor moraju se postaviti kapije na deo sa prostirkom, da bi se grla tu zatvarala za vreme izdubavanja. U ovakvim objektima je manja potrošnja prostirke – od dva do tri kilograma po grlu dnevno.

U objektima s prostirkom i betonskim podom sa nagibom neophodno je često izdubavanje, ali se dnevne potrebe za prostirkom smanjuju na jedan do tri kilograma po grlu. Nagib poda je pet do deset odsto. Princip je da se kretanjem životinja stajnjak potiskuje nadole, gde se izbacuje potisnom gredom.

Kod objekata sa rešetkastim podom ne koristi se prostirka, već su grla smeštena na betonskom rešetkastom podu kroz koji balega i osoka prolaze u rezervoare ispod kanala. Tako se tečni stajnjak bezbedno skladišti, bez opasnosti po okolinu. Hranidbeni hodnik je po sredini. Prostor potreban za ishranu je 0,3m ako se grla hrane silažom, i 0,45m ako se daje smeša hraniva i 0,60m ako se koncentrat daje odvojeno od silaže.

Kada je reč o objektima i sistemima držanja junadi ne treba zaboraviti na osnovno pravilo:

Ležanje + mirovanje = veći prirast mesa + manja potrošnja hrane

Veoma je bitno da kod slobodnog sistema držanja prostor po jednom grlu treba da bude minimalan! Bolje je da je svakom grlu po malo tesno, nego da ima više prostora! Kada je prostor minimalan, tada grla nemaju priliku da mnogo šetaju, a pogotovu da se jure! Tada se energija hrane više pretvara u – **meso!**

Služba za stočarstvo

PREGLED CENA SA ZELENE I STOČNE PIJACE

Povrće i mlečni proizvodi		Voće i grožđe		Stočna pijaca	
Proizvod	Cena	Proizvod	Cena	Proizvod	Cena
KROMPIR	60-120	JABUKE	70-120	TELAD	300
KUPUS	30	KRUŠKE	140-200	JUNAD	180-200
PASULJ	200	NAR	180	KRAVE	110
PAŠKANAT	100	SMOKVA	400	PRASAD	180-200
CELER	100	ORAH	850-1000	JAGNJAD	210
CVEKLA	60	BANANA	110-130	OVCE	150-160
ŠARGAREPA	50	GREJFURT	130-140		
LUK CRNI	60-80	LIMUN	120		
LUK BELI	400-600	SUVA ŠLJIVA	250-400		
		POMORANDŽE	70-100		
SIR	250-380	MANDARINE	100-130		
KAJMAK	500-600				
MLEKO	60				
JAJA	8 - 11				

PSSS.d.o.o Kosovska Mitrovica